

NIEUWSBRIEF

Peregrijn

vogelwerkgroep middenbrabant

juni/juli/augustus

nummer **41**

- Verslagen/foto's Jan van Rijsewijk tenzij anders vermeld.

nachtzwaluw

- Jan Doevendans

(Red.) "We gaan binnenkort naar de Regte Heide om naar de nachtzwaluw te luisteren. Wellicht horen we de veldleeuwerik"

Dit was op 6 juni j.l. in grote lijnen de uitnodiging naar onze leden voor een excursie naar de Regte Heide. Als reactie op deze uitnodiging schreef Jan Doevendans op zijn eigen wijze het volgende stuk. Jan is lid van het eerste uur, maar al vele tientallen jaren geleden vertrokken naar Groningen. Daar heeft hij een ecologisch bureau <http://www.buitenbedrijfbbz.nl> en is o.a. professioneel ringer.

Jan Doevendans

Hallo Vogelaars,
Jaaa, nachtzwaluwen horen, het echoënde "krrrrrûh-iêt" van toonhoogte veranderend (als het hoofd gedraaid wordt?), moeilijk peilbaar in richting...
Zou ik ook wel weer 'ns willen horen, zoals ook de "zweepslag" met de vleugels, maar ga/ kan toch niet mee (dit keer).
Herinner me ze nog goed, gewoon van de Kampina, fietsten we 's avonds heen vanuit Boxtel. Vaste prik, zaten daar gewoon, we fietsten van de een naar de ander, haalden met gemak 5 stuks, eind jaren zestig/ begin zeventiger jaren (nog maar 50 jaar geleden).
Mooiste ervaring was (en blijft) bij de afslag naar Balsvoort, daar kwam zo'n schim vliegend aanknorrn in de ochtendschemering, recht op ons af. Hij landt, grootse verrassing, vlak vóór ons op een tak in een vliegden. En weg was ie..., onvindbaar, hoe we ook zochten met onze verrekijkers (van die dikke 7x50 knollen, geadviseerd door jagers natuurlijk, juist geschikt voor in de schemering).

Hoezo "weg"? Stil, stil, sluipen, blijven zoeken..., hij kán niet weg zijn, hij landde gewoon verdorie en is niet weggevlogen, écht nie!

En ja hoor, geduld, kalmte en (dan maar) systematisch speuren bracht hem terug: hij zat er gewoon, met witte vlekken en al, als zijtakstomp strak "vast geplakt", gewoon "open" (nondeju) op 'n tak. "Vol in het zicht, maar vrijwel niet te zien". Ja hoor, met de ogen genoegzaam en tevreden als streepjes gesloten zat, en bleef ie gewoon knorren (nu als slapen bedoeld).

Foto: Rian Vesters

In Spanje kreeg ik als ringer, zo'n 20 jaar later, mijn eerste en laatste, nabij Reus, in handen. Wat een fantastisch dier!

Verrassend groot maar vooral met een overweldigende muil waar een huismoeder, vliegend, met gemak inpast! Je wordt dan bang "in dat keelgat te vallen". En weer flikt deze het: we zetten hem neer op de grond, neemt de takstomp-houding aan en weg is ie! Zijn dia's van.. (wie heeft er nog 'n projector..?).

Dan de veldleeuwerik maar.

Staat daar in de excursie-oproep "wellicht horen we "de" veldleeuwerik"? Het mag niet gekker worden...

Daar heb ik dan (net...) wél digitale plaatjes van, uit de Eemshaven.

Eind jaren 80 (zeker, ook vorige eeuw...), kreeg ik als ringer mijn eerste "grote vergunning". Ik mocht álles ringen, maar wel met een quotum: 1000 vogels per jaar. Daar moest ik zuinig mee omgaan, de ringen goed wetenschappelijk besteden, aan sneeuw- en ijsgorzen, strandleeuweriken, fraters, oever- en waterpiepers, met speciale slagnetten op zelf gebouwde eilandjes, bijvoorbeeld. Dat deed niemand, waren nieuwe zaken te ontdekken ... De massaal (...) langskomende veldleeuweriken (en graspiepers) ringden we niet. Die "deden" we alleen maar als er "niks anders was", dan keken we of er geringde tussen zaten (2-3 op de 1000 gemiddeld).

En dat lukte 'n paar keer uiteindelijk, meestal "trokken" we pas als er meerdere "op de baan" zaten, het lokgeluid keihard aan! Grootste "slag"/ vangst in één keer: 54 veldleeuweriken! Allemaal ongeringd losgelaten....

Ik bedoel eigenlijk te zeggen: Ga (weer) proberen te genieten op die excursie, probeer 'n nachtzwaluw te ontdekken maar jullie hoeven niet thuis te komen zónder veldleeuwerik! Het mág niet gekker worden!

Groet uit het Lauwersmeer gebied (kwam net nog 'n visarend over).

lonsko polje

Deel óók je
ervaring met
anderen.

Ieder jaar bezoek ik met de camper een ander land binnen Europa. Dit jaar stond Kroatië op het programma. Toegegeven: De westelijke kustlijn is prachtig. Dank zij het heuvellandschap waar je doorheen rijdt heb je prachtige vergezichten op de kust en de eilanden. Groot nadeel is het toerisme en daaraan gekoppeld de z.g. natuurparken die hiervoor 'ingericht' zijn b.v. de Plitvicemerén. Maar als je bij Zagreb oostelijk aanhoudt richting de provincie Slavonië wordt alles anders en kom je in een landelijk gebied waar de tijd soms heeft stilgestaan.

Zo kwamen we terecht in het ooievaarsdorp Cigoc wat midden in het natuurgebied/vogelreservaat Lonsko Polje ligt, naast de rivier de Sava. Inwoners zijn erg trots op hun ooievaars. Op sommige huizen zaten meerdere nesten met veelal 3-5 jongen. Er woonden op dat moment meer

ooievaars dan mensen (114) in het dorp! Regelmatig hoorde je het geklepper van de snavels.

Foto: Croatia Tourism

Het natuurgebied is eigenlijk een enorm moeras, dat als gevolg van overmatige overstromingen in de winter verandert in een meer. Zomers is het droog en kun je van meerdere kanten het gebied in lopen of fietsen. Een open gebied; veel struikgewas, braakliggende stukken grond met kruidige bloemen en planten, hier en daar wat akkerbouw en enkele bospercelen maakt dat het de verblijfplaats is van een groot aantal diersoorten maar vooral vogels waaronder de slangenarend en zwarte ooievaar. Ik was er begin juni wat betekende dat er nog volop **grauwe klauwieren**, **nachtegalen** en **wielewalen** actief waren. Op sommige plaatsen hoorde je om de 100 meter een nachtegaal en zag je zoveel klauwieren dat je niet altijd meer de moeite nam de verrekijker te richten. Nog enkele voor mij bijzondere soorten die ik er heb gespot zijn; **grote karekiet / zwarte wouw / bonte kraai / kwak / kleine zilverreiger / lepelaar / grauwe vliegenvanger / kleine klapekster / raaf**

Op andere plaatsen in Kroatië **kuifleeuwerik / zomertortel / nachtzwaluw / blauwe kiekendief / dwergooruil / rotszwaluw / kwartelkoning / vale gier / waterspreeuw**

oeverzwaluw

De oeverzwaluwwand bij de Leemputten is weer bewoont! Na twee jaren van stilte hebben oeverzwaluwen de wand opnieuw ontdekt. Het onderhoudswerk is beloont. Aanvankelijk leek het er op dat we dit jaar weer geen zwaluwen zouden zien. Maar toen begin juli een groepje van vier mensen (Nico, Gerard, Peter S. en Jan van R.) met een bootje richting wand peddelden kwamen de oeverzwaluwen snel in beeld.

Nico bestudeert aandachtig de wand.

Duidelijk zijn de schildjes en andere resten van insecten te zien.

De wand was zowat dichtgegroeid. De vogels konden nog maar net hun nestholten vinden. Ook was het zand/leem gortdroog. Zand brokkelde snel af en het leem was keihard. Het was niet altijd even duidelijk of een holte bewoond was geweest maar een schatting bracht ons op **20 tot 25 nesten**. Wederom werd duidelijk dat deze wand z'n tijd heeft gehad. De helft van het zand/leem is afgebrokkeld en ligt in het water, er zit veel puin in en wortels van allerlei planten waaronder bramen. Of hij moet helemaal op de schop óf we moeten zoeken naar een andere plaats. Naar dat laatste zijn we gaan kijken en hebben een plaats in het vizier in een ander deel van de Leemputten.

hemelrijkse waard

Zaterdag 7 juli organiseerde de Vogelwerkgroep een excursie naar de Hemelrijkse Waard bij Oss. In het voorjaar heeft de natuur langs de Maas hier meer ruimte gekregen. Een buitendijks gelegen landbouwgebied is omgevormd naar 225 hectare natuur met een nevengeul van 3 km langs de Maas.

We bezochten drie interessante delen van het gebied. In ieder geval daar waar nog wat water stond. Bij het eerste gebied aan de HertogJanstraat, vlakbij de Eendenkooi, ontdekten we een nestplaats van een gele kwikstaart. Met voedsel in de mond vlogen de beide ouders steeds naar eenzelfde plek in het gras. Ook een koppel patrijzen met jongen was een aangename verrassing. Verderop aan de Weisestraat, bij een bijna uitgedroogde brede sloot, foerageerden o.a. twee kemphanen tussen een aantal bosruiters.

Laatste deel was het gebied rondom de nieuwe uitkijktoren bij de Hemelrijkse Waard. De uitkijktoren is een initiatief van de IVN Oss e.o. Bovenop kun je genieten van het mooie uitzicht over de uiterwaarden. In het gebied zaten enkele kluten en een behoorlijk aantal lepelaars met jongen.

Alle 49 soorten bij elkaar; **dodaars / fuut / aalscholver / blauwe reiger / ooivaar / lepelaar / knobbelzwaan / grauwe gans / canadese gans / bergeend / nijlgans / soepeend / kuifeend / buizerd / torenvalk / patriis / waterhoen / meerkoet / scholekster / kluut / kievit / kemphaan / grutto / wulp / tureluur / groenpoot ruiter / bosruiter / kokmeeuw / kleine mantelmeeuw / visdief / holenduif / houtduif / gierzwaluw / boerenzwaluw / huiszwaluw / groene specht / graspieper / gele kwikstaart / witte kwikstaart / merel / spreeuw / kleine karekiet / grasmus / ekster / kauw / zwarte kraai / huismus / putter / rietgors**

Peer, Fred, Wiel, Nico, Peter S., Marcel, Jan van R., Roos, Marian, Frances, Victor en Frans

Sovon organiseert i.s.m. Vogelbescherming en de Ned. Ornithologische Unie 'De Landelijke Dag 2018'. Dit jaar in het teken van de presentatie van de nieuwe Vogelatlas van Nederland, het meest actuele naslagwerk over de verspreiding van broed- en wintervogels in ons land. Onze werkgroep heeft ook enkele atlasblokken geïnventariseerd. De Landelijke Dag is er voor iedereen met een hart voor vogels en natuur. Houd de Sovon-website www.sovon.nl in de gaten voor actuele ontwikkelingen en het definitieve programma! Datum zaterdag 24 november. Plaats Omnisport, Apeldoorn. (Nieuwe locatie).

heerkenshuis

Van Koetshuis naar Heerkenshuis. 'De kogel is door de kerk'. We gaan afscheid nemen van het Koetshuis in Helvoirt. De afgelopen maanden is er met Brabants Landschap regelmatig overleg geweest over een nieuw clubgebouw. We hebben een nieuwe ruimte aangeboden gekregen in een gedeelte van het pand aan de Van Ginnikenweg 12, 5071NJ Udenhout. Een plek midden in nieuwe natuur en in het hart van ons werkgebied.

Het gebouw is in het verleden kantoor/showroom geweest van de Steenfabriek bij de Leemputten. Het onder architectuur gebouwde pand moest behouden blijven, naast alles wat er gesloopt is. De architect was Heerkens uit Tilburg, vandaar dat het nu de naam 'Heerkenshuis' draagt. Een modern pand vraagt om een eigentijdse inrichting. We hebben afscheid genomen van onze oude inventaris. Enkele leden hebben zich ingezet om de nieuwe ruimte vorm te geven. Zo is alles opnieuw geschilderd, is er een nieuwe vloer ingelegd en een bargedeelte getimmerd. Samen met het nieuwe meubilair zorgt het geheel voor een frisse, maar toch ook warme uitstraling. Hopelijk gaat iedereen er zich thuis voelen.

We hebben een nieuwe ruimte in een gedeelte van het pand aan de Van Ginnikenweg 12, 5071NJ Udenhout. Een plek midden in nieuwe natuur en in het hart van ons werkgebied. Je hebt er een grote centrale hal en de overige ruimtes worden verhuurd aan 'groen gerelateerde' bedrijfjes. In de linker aanbouw bevindt zich de nieuwe ruimte.

nachtzwalwtellingregtehei

- Peer Busink

In het voorjaar van 2018 heeft Vogelwerkgroep Midden-Brabant weer een vogelcursus voor 'beginners' georganiseerd. Naast de theorieavonden werden ook enkele excursies gegeven die in de regio op ochtenden plaatsvonden. Op 1 juni 2018 heeft de vogelwerkgroep voor de deelnemers aan de vogelcursus een avondexcursie georganiseerd. Voor de locatie werd de Regte Heide gekozen, omdat de kans groot was dat hier nachtzwaluwen gehoord zouden kunnen worden. In 2007 heeft de vogelwerkgroep namelijk voor Midden-Brabant een nachtzwaluw-inventarisatie georganiseerd. Op de Regte Heide werden toen 2 territoria vastgesteld. De weersgesteldheid tijdens de excursie-avond van 1 juni was ideaal en op een betrekkelijk klein deel van het gebied werden die avond zes territoria van de nachtzwaluw vastgesteld. Ook werd toen een overvliegende 'knorrende' houtsnip gehoord. Al vlug werd door leden van de vogelwerkgroep de wens uitgesproken om op korte termijn het hele gebied op nachtzwaluwen te inventariseren, te meer omdat in het zuidelijk deel recentelijk grote delen bos gekapt zijn voor de uitbreiding van het heideareaal. Kapvlaktes zijn namelijk potentiële broedplaatsen voor nachtzwaluwen. Een algehele inventarisatie zal daarom een interessant inzicht geven over de actuele verdeling van territoria van de nachtzwaluw in het hele gebied.

[Lees hier](#) het complete verslag over het Territoriumkartering Nachtzwaluw in het gebied van de Regte Hei.

vogelfotografie

Aan de oproep om zelfgemaakte vogelfoto's in te sturen is door 5 mensen gehoor gegeven. Jan Paymans, Nico Hilgers, Hans van der Haring, Corine Goldschmidt en Marian van den Brink hebben een aantal van hun beste foto's opgestuurd. De jury gaat zich nu buigen over deze foto's. Wanneer? In de ledenvergadering van 4 september. En de jury? Dat zijn we zelf! Samen kiezen we de winnende foto.

40jaardutchbirding

- Uit: Dutch Birding

In de winter van 1978/79 werd geprobeerd om een netwerk van waarnemers op te zetten met behulp van een primitief telefoonsysteem en de verspreiding van nieuwsbrieven. Deze nieuwsbrieven werden vermenigvuldigd en vervolgens uitgedeeld in het veld op plekken waar veel vogelaars bijeenkwamen om leuke soorten te zien. Al gauw bleek dat men

na het zien van deze vogels ook achtergrondinformatie wilde ontvangen en dat zou in juni 1979 resulteren in het uitbrengen van het eerste nummer van het tijdschrift Dutch Birding. De inhoud van Dutch Birding omvat in hoofdzaak de herkenning, verspreiding en voorkomen van zeldzame en schaarse vogels, en de systematiek, taxonomie en naamgeving van vogels in het algemeen. De verzorgde uitvoering, WP reportages en indicatieartikelen worden tot op de dag van vandaag hoog gewaardeerd en zorgt voor een solide reputatie, met name ook in het buitenland.

Van Koetshuis naar Heerkenshuis Binnenkort de eerste ledenbijeenkomst. van Ginnikenweg 12, 5071NJ Udenhout.

